

Πειραιώς Σεραφεΐμ: Διευκρινήσεις περί της ώρας της Αναστάσεως

/ [Γνώμες](#)

Του Σεβ. Μητροπολίτου Πειραιώς κ. Σεραφεΐμ

Μετά πολλοῦ ἐνδιαφέροντος ἀναγινώσκω τίς τοποθετήσεις ὑπεροχικῶν προσώπων τῆς Ἀγιωτάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας καί τῆς Θεολογικῆς Ἐπιστήμης διά τήν ἀποφασισθεῖσα ἀλλαγὴ τοῦ χρόνου τελετῆς τῆς Ἀναστάσεως ἀπὸ τῆς 12ης νυκτερινῆς εἰς τήν 9η ἑσπερινή. Τιμῶ ἀνυπερθέτως τοὺς ἐξ εὐλαβείας καί εὐσεβείας ἀντιτιθεμένους καί ἀνησυχούντας ἀδελφούς ἀλλὰ χρεωστῶ διά τήν ὀρθήν θεώρησιν τοῦ ζητήματος νά ὁμιλήσω εἰς τόν λαόν τοῦ Θεοῦ πού ἀπαρτίζει τό πλήρωμα τῆς κατὰ Πειραιᾶ συνεκλεκτῆς ἐκ λόγων ποιμαντικῆς εὐθύνης καί ἱεροῦ χρέους.

Τό ἐρώτημα πού τίθεται ἐν προκειμένῳ εἶναι εἰς τήν Μία, Ἀγία, Καθολική καί Ἀποστολική ἐκκλησία, τό σῶμα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ ποῖο ὥρολόγιο τηροῦμε εἰς τὰς καθημερινάς ἱεράς Ἀκολουθίας. Πῶς δηλαδή κατατμίζομε ἐκκλησιαστικῶς τόν ἀδιάστατο χρόνο διότι ἡ ἀπάντησις εἰς αὐτό τό οὐσιῶδες

ἔρώτημα ἐπάγεται καί τήν λύσι τοῦ ἀναφυέντος προβληματισμοῦ. **Στή Μία, Ἀγία, Καθολική καί Ἀποστολική τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία τῶν 2.021 ἐτῶν τήν ἀκαινοτόμητο καί ἀποστολικοπαράδοτο τό ἡμερονύκτιο λειτουργικῶς ἄρχεται διά τοῦ Ἑσπερινοῦ καί κατακλείεται διά τῆς ἐνάτης ὥρας. Δι' αὐτό καί αἱ ἀπολύσεις τοῦ Ἑσπερινοῦ ὡς πρώτης Ἀκολουθίας τοῦ ἡμερονυκτίου χαρακτηριστικῶς ἀναφέρονται εἰς τό ἐορταζόμενο ἐκκλησιαστικό γεγονός ἢ τό τιμώμενο ἐκκλησιαστικό πρόσωπο καί περιλαμβάνει τόν Ἑσπερινό, τό Ἀπόδειπνο, τόν Ὅρθρο, τήν Πρώτη Ὥρα, τήν Τρίτη Ὥρα, τήν Ἑκτη Ὥρα καί τήν Ἐνάτην Ὥρα. Σημαντικό εἶναι τό γεγονός ὅτι στήν Ἀπόλυση τοῦ Ἑσπερινοῦ χρησιμοποιοῦμε ἐνεστῶτα χρόνο διά τό τιμώμενο ἐκκλησιαστικό πρόσωπο «οὔ τήν μνήμην ἐπιτελοῦμεν» καί στήν Ἐνάτη Ὥρα ἀόριστο χρόνο «οὔ τήν μνήμην ἐπετελέσαμεν». Αὐτό τό ὠρολόγιο ἐφηρμόζετο ἀπό τόν βυζαντινό τρόπο μετρήσεως τοῦ ἡμερονυκτίου πού σήμερον ἀκολουθεῖται στό Ἀγιώνυμο Ὅρος Ἄθω. Ἀπό τῆς 6ης ἐσπερινῆς τοῦ ὠρολογίου ἄρχεται ἡ νέα ἐκκλησιαστική ἡμέρα μέ τήν Ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ εἰς τόν ὁποῖον ψάλλονται τά Στιχηρά τά Δοξαστικά, τά Ἀπόστιχα καί τά Ἀπολυτίκια τῆς νέας ἡμέρας καί καταστέφεται ἡ Ἀκολουθία ἐπὶ Δεσποτικῶν ἐορτῶν μέ τήν ἀνάλογο ἀπόλυσι. Ἐπομένως κρίνοντες ἐκκλησιαστικῶς τό ἀναφύεν ζήτημα ἡ Παννυχίδα τῆς Ἀναστάσεως, ὁ Ὅρθρος τῆς Ἀναστάσεως καί ἡ Ἀναστάσιμος Θ. Λειτουργία οὐδόλως κωλύονται νά τελεσθοῦν εἰς οἵανδήποτε ὥρα μετά τήν δύσι τοῦ ἡλίου, διότι ἔχομε εἰσέλθει ἤδη εἰς τήν ἡμέρα τῆς ἐορτῆς τῆς Ἀναστάσεως. Εἰδικώτερον κατά τό Ἅγιο καί Μ. Σάββατο ὁ Ἑσπερινός τῆς Ἀναστάσεως τελεῖται τὰς πρωϊνὰς ὥρας διά πρακτικούς καί μόνον λόγους διά τήν ἐξυπηρέτησι τῆς συμμετοχῆς τῶν πιστῶν εἰς τά Ἄχραντα Μυστήρια, χωρίς αὐτό νά παραβλάπτει ἡ συγκεκριμένη ἐξαίρεσις τό ἐκκλησιαστικό ὠρολόγιο πρόγραμμα διά τήν εἴσοδο εἰς τήν ἡμέρα τῆς λαμπροφόρου Ἀναστάσεως ἀπό τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου κατά τό Μ. Σάββατο. Τό αὐτό συμβαίνει καί κατά τήν παραμονή τῶν Χριστουγέννων καί τῶν Θεοφανείων χωρίς νά κωλύεται ἡ ἐπανάληψις τοῦ Ἑσπερινοῦ τῶν δύο αὐτῶν ἐορτῶν κατά τήν δύσι τοῦ ἡλίου τῆς παραμονῆς ὡς ἐπισυμβαίνει εἰς πολλάς Ἱ. Μητροπόλεις, Δι' αὐτόν ἀκριβῶς τόν λόγο καί εἰς ἐπαρχιακάς Ἱ. Μητροπόλεις τελεῖται ἀκωλύτως ἡ Παννυχίδα τῆς Ἀναστάσεως καί ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου καί ἡ τέλεσις τῆς Ἀναστασίμου Θ. Λειτουργίας καί πρό τῆς 12ης νυκτερινῆς, διότι ἡ Ἐκκλησία δέν ὑποχρεοῦται νά ἐφαρμόζη τό πολιτικό ὠρολόγιο καθορισμοῦ ἐναλλαγῆς τῆς ἡμέρας.**

Ἐφέτος ὑφίσταται μία ἰδιαιτερότης διότι συμπίπτει κατά τό μέγα Σάββατο νά ἐορτάζεται ὑπό τῶν Ἑβραίων ἀδελφῶν μας τό λεγόμενο Νομικό Φάσκα (Μ. Εὐχολόγιον ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας σελ. 684), γεγονός πού παραθεωροῦν πλήρως οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ ἀδελφοί μας δι' ὃ καί ἡμεῖς τά μέλη τῆς Μιᾶς, Ἀγίας,

Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας στοιχοῦντες εἰς τόν Ζ΄Κανόνα τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων διακελεύοντα «Εἴ τις Ἐπίσκοπος ἢ Πρεσβύτερος ἢ Διάκονος τήν ἁγίαν τοῦ Πάσχα ἡμέραν πρό τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας μετά Ἰουδαίων ἐπιτελέσῃ καθαιρείσθω» ὡς καί εἰς τόν ὅρο τῆς ἁγίας Α΄Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐπαναλαμβάνοντα τά αὐτά, δικαίως ἐορτάζομεν τήν Ἀνάστασι τοῦ Σωτῆρος καί Λυτρωτοῦ τήν ἐπομένη τοῦ ἐορτασμοῦ τοῦ Νομικοῦ Φάσκα, ἡ ὁποία ἄρχεται μετά τήν 6ῃ ἑσπερινῇ τοῦ Μεγάλου Σαββάτου. **Εἰρήσθω ἐν προκειμένῳ ὅτι οἱ Κανόνες τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων ἔχουν ἐπικυρωθεῖ ὁρισμένως ὑπό τοῦ Β΄ Κανόνος τῆς Ἀγίας Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου τοῦ 691 ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ρινοτμήτου ἐν Τρούλλῳ Κων/πόλεως. Εἶναι γνωστό ὅτι τό Σάββατο τῶν Ἑβραίων ἄρχεται ἀπό τήν δύσι τοῦ ἡλίου τήν Παρασκευή καί περατοῦται μέ τήν δύσι τοῦ ἡλίου τό Σάββατο. Ἐπομένως δέν παραβιάζεται ὁ ὅρος τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου περί τοῦ Ἁγίου Πάσχα, οὔτε ὁ Ζ΄ Κανὼν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων κατὰ τόν ἐφετινὸ ἐορτασμό τῆς Ἀναστάσεως, διότι τό Νομικὸ Φάσκα ἔχει περαιωθεῖ μέ τήν δύσι τοῦ ἡλίου κατὰ τό ἰδικό μας Μ. Σάββατο.** Ἐπιπροσθέτως ἀπὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου κατὰ τό μέγα Σάββατο ἐκκλησιαστικῶς ἄρχεται ἡ ἡμέρα τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καί ἐθιμικῶς καί μόνο ἀκολουθεῖται τό κοσμικὸ πολιτικὸ ὠρολόγιον ἐναλλαγῆς τοῦ ἡμερονυκτίου. Συνεπῶς κρίνοντες ὅχι κατ' ἄνθρωπον καί κατ' ὄψιν ἀλλὰ ἐκκλησιαστικῶς καί κανονικῶς ἡ τέλεις τῆς Ἀκολουθίας τῆς Παννυχίδος, τοῦ Ὁρθρου καί τῆς Θ. Λειτουργίας τῆς Ἀναστάσεως τήν 9ῃ ἀντὶ τῆς 12ης οὐδόλως προσβάλλει τήν κανονικὴν τάξιν καί τήν λαμπροφόρον ἐξανάστασιν τοῦ Λυτρωτοῦ μας, διότι ἀπὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου τοῦ Μ. Σαββάτου εἰσερχόμεθα εἰς τήν τρίτην ἡμέραν, ἀπὸ τῆς ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ προσφερθείσης ὑπερτάτης θυσίας, κατὰ τήν ὁποία ὁ Κύριος ἐξαναστάς ἐκ τοῦ Τάφου συνέτριψε θάνατον τόν θάνατον. Ἄλλωστε καί γραφικῶς δέν καθορίζεται ἐπακριβῶς ἡ ὥρα τῆς Ἀναστάσεως, ἐντάσσεται ὅμως ἐντός τῆς τρίτης ἡμέρας κατὰ τήν ἀψευδῆ τοῦ Λυτρωτοῦ ἐπαγγελίαν καί τήν πιστοποίησιν τῶν Μυροφόρων καί τῶν μαθητῶν, στοὺς ὁποίους ἐγνώσθη τό γεγονός τῆς Ἀναστάσεως ὑπὸ τῶν λαμπροφόρων Ἀγγέλων. Καί ἐπειδὴ ἀπὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου εἰσερχόμεθα εἰς νέα ἡμέρα δέν παραβιάζεται ἡ κανονικὴ ἀρχὴ τῆς τοπικῆς ἐν Ἀντισιοδώρῳ Συνόδου κατὰ τήν ὁποία ἡ Θεία Εὐχαριστία τελεῖται ἅπαξ τῆς ἡμέρας ἐν μιᾷ τραπέζῃ ὑφ' ἐνὸς τελετουργοῦ, διὰ νὰ μὴ διπλασιάζεται ὁ θάνατος τοῦ Κυρίου, ὅπως εὐστόχως διαλαμβάνεται εἰς τήν ἀπόφασιν τῆς Συνόδου.

Καλὴ Ἀνάστασις καί εὐλογημένο τό ἐπὶ θύραις Ἅγιον Πάσχα!